

KATOLIK

Pismo poświęcone ludowi ku cnocie, nauce, zбоgaceniu.

Szczepaj język ojców! to prawo Boga a człowieka obywatela.

Za prawdę, wolność i prawo!

Telefon nr. 1020

Wiara, miłość
Boga i bliźniego, oświecenie.Oszczędność, trzeźwość,
stowarzyszenie.Adres do telegramów:
Katolik Benthensberschlesien.Katolik z 2 dodatkami 2-tygodniowymi: „Rodzina”
i „Dawenkem” wychodzi w każdy Wtorek,
Czwartek i Sobotę i kosztuje na kwartał 1,20 m.

Bytom G.-S., Czwartek 31-go Grudnia 1903.

Katolik z Pracą 1,45 msk.; Katolik z Rolnikiem
1,45 msk.; — Ogłoszenia przyjmuje się za
opłatą 25 fenigów od wiersza (rzadka) drobnego

Przy sądownym dochodzeniu naszych pretensyj za ogłoszenia przy konkursach, akordach i t. d. wszelkie rabaty upadają.

Dziś „Rolnik” nr. 53.

Szczególnym Abonentom, Koresponden-
tom, Czytelnikom i Przyjaciółom naszym
życzymy wesołego i szczęśliwego Nowego
Roku.

150 marek

dobrowolnego wsparcia wypłaciliśmy Maryannie
Adamkowej z Klostermansfeld w Westfalii, wdowie
po górniku Janie Adamku, który skutkiem nie-
szczęśliwego wypadku na kopalni „Zirkelsacht”
(zabity został przez spadające węgle) dnia 7-go pa-
dziernika b. r. zmarł.

Nieboszczyk był abonentem „Katolika”.

Wypłaciliśmy w tym roku 5155 marek za 34
wypadki.Ogółem zaś wypłaciliśmy za 119 wypadków
18,090 marek.Zwracamy ponownie uwagę, że wsparcie wy-
płacamy tylko po takich abonentach, którzy zmarli
skutkiem nieszczęśliwego wypadku (Unfall), i to
albo zaraz lub w ciągu 2 tygodni i którzy się mogą
wykazać niezbędnymi dowodami.

Katolik, Spółka wydawnicza

„Katolik” a centrum na Śląsku.

(Z broszury redaktora „Katolika”).

12) Na mocy tego wszystkiego, co redaktor
„Katolika” o partyi centrowej na Śląsku ogłosił,
trzeba dojść do wniosku, iż ani główni przywódcy,
ani poddowódcy centrowi na Śląsku nie wypełnili
dobrze obowiązków względem polskiego ludu, jakie
na siebie wzięli. Na żywotne sprawy ludu nie
zwrócili należytej uwagi, ani się nie starali, ile
było potrzeba, aby potrzebom ludu zadośćuczynić.
Lud polski był przez nich politycznie zaniedby-
wany, co jest rzeczą tem gorszą, ponieważ lud ten
więcej potrzebuje pomocy przy systemie pruskim,
aniżeli niemiecki. Skutkiem tego postęp ludu by-
wał bezpośrednio hamowany, a lud ponosił szkodę.
Przywódcy centrowi stracili rozumienie dla ducha
ludu, a przez to przyczynili się do wzrostu rady-
kalizmu. Pomimo, iż „Katolik” starał się ustnie
o zmianę ducha i działania partyi centrowej, przy-
wódzcy nie okazali do tego chęci.Jakże lud polski, który partyi centrowej wszy-
stko daje, czego partya potrzebuje, ma być spo-
kojny, skoro ta partya prawie niczego mu nie daje,
czego lud potrzebuje! Partyja centrowa musi być
partyją ludową albo przestanie istnieć! Te słowa
zaczynają się na Śląsku stawać rzeczywistością.Lud polski na G. Śląsku, który zdaniem przy-
wódzców centrowych, jest ludem znakomitym, ma
prawo do rozwoju na naturalnej swojej podstawie
ludowej. Może przeto tylko taką partyję uznać za
swoją, która tę zasadę nie tylko w słowach uznaje,
ale także w czynach jest w tym duchu czynną.
Prawdziwa partyja ludowa powinna tak wyrastać
z ludu, jak dąb wyrasta z ziemi; pień i gałęzie
wystają wysoko nad ziemię, a korzenie, warunek
życia, pozostają w ziemi i otrzymują z niej pokarm.
Prawdziwa partyja ludowa niczem też innem nie
jest, jak kulturalnym kwiatem ludu.Cobądź redaktor „Katolika” o centrum powie-
dział, nie z tego nie zwraca się przeciwko partyi
centrowej jako partyi parlamentarnej. Nie zawsze
redaktor zgadzał się na postępowanie frakcyi, lecz
to były sprawy taktyki, zmieniającej się podług po-
trzeby. Natomiast zawsze zatrzymują znaczenie za-
sady, zasady prawdy, wolności i prawa, stanowiące
istotę partyi.A więc słowa redaktora „Katolika” nie zwraca-
ją się również przeciwko postom centrowym
z G. Śląska.Wszystkie zarzuty jego, zawarte w broszurze,
są skierowane wyłącznie przeciwko partyi centrowej
na Śląsku. Ta partyja kroczyła w ostatnich 14 la-tach drogami, wiodącymi na cmentarz, gdzie partyja
centrowa, jako partyja ludu polskiego, może być
pogrzebana.13. Co dalej? Po tem wszystkim, co się
u nas na G. Śląsku stało, po tych kłótniach, spo-
rach, walkach, cóż ma być dalej? Czy katolicy
polscy mają z niemieckimi ciągnąć walkę toczyć,
dla obu stron szkodliwą i niebezpieczną?Na to może być tylko jedna odpowiedź, a mia-
nowicie ta: Jeżeli między katolikami zachodzą
spory, natenczas jedyny sposób wyrównania ich po-
dają zasady chrześcijańskie. Dla tego też „Katolik”
swego czasu napisał: Skoro tak polscy, jak nie-
mieccy katolicy staną na stanowisku chrześcijańskiej
słuszności, na podstawie katolickich zasad, wtedy
jest nadzieja, iż spory między sobą sprawiedliwie
załatwią.Redaktor „Katolika” kończy swoją broszurę
wyrażeniem nadziei, że chrześcijańska sprawiedli-
wość stanie się udziałem obu stron i trzymać jej
się będą w słowach i czynach. Jeżeli się to stanie,
można się spodziewać, że uzyskamy znowu pokój
na Śląsku, pokój, nie pochodzący z bezczynności,
bo to jest pokój cmentarny, ale pokój, który ma
sternik, spełniający sumiennie swój obowiązek; nie
dba on o to, czy burza, czy pogoda, lecz w poczu-
ciu spełnionego obowiązku steruje okrętem ku po-
żądanemu celowi.Ilu katolików, ewangelików, Po-
laków i Niemców mieszono w powiatach
śląskich w r. 1900?

Powiaty	katol.	ewang.	Polacy	Niemcy
Pszczyna	91546	8482	89516	8489
Rybnik	90553	3563	79430	12903
Olesno	42492	5767	41641	4105
Lubliniec	42138	1723	37821	3274
W. Strzelce	65347	2250	56290	8754
Koźle	62532	3213	52408	8495
Tarnowice	54470	3303	44427	9797
Bytom (powiat)	124894	5024	100736	22638
Zabrze	104228	4479	79407	23852
Opole (powiat)	94434	8591	84883	15400
Opole (miasto)	21092	6834	5805	20681
Katowice (powiat)	134352	7155	107221	26066
Katowice (miasto)	20594	6153	6688	17554
Kłuczborek	14684	81618	28008	16884
Gliwice-Toszek	70223	1846	59819	9885
Gliwice (miasto)	37287	8011	13372	27121
Bytom (miasto)	39071	5452	19242	21206
Król. Huta (miasto)	44856	6330	25252	20269
Prudnik	87701	7710	43890	49036
Racibórz	88593	5213	64397	27661
Morawian	49924	37	49961	—
Niemodlin	26417	10902	3631	33225
Głubczyce	66798	6230	3020	69218
Morawian	8021	941	8962	—
Syców	17908	28351	20058	22746
Czechów	—	—	1298	—
Namysłów	15129	18047	9806	22252
Brzeg	12593	49290	2237	59118

Ilu w r. 1900 było polskich i nie-
mieckich katolików, oraz katolików,
którzy język polski i niemiecki po-
dali jako swój język ojczysty?

Powiaty	katolik polscy	katolicy niem.	katol. z pol. i niem. jęz.
Pszczyna	84434	5098	2023
Rybnik	78103	10669	1781
Olesno	38095	3174	1228
Lubliniec	37585	1926	2627
W. Strzelce	56246	6609	2490
Koźle	52343	5872	4817
Tarnowice	44011	6970	3489
Bytom (powiat)	100029	18319	6546
Zabrze	79158	19722	5348
Opole (powiat)	84294	7669	2471
Opole (miasto)	5763	13913	1416
Katowice (powiat)	106573	19822	7957
Katowice (miasto)	6586	11594	2414
Kłuczborek	9760	4399	535

Powiaty	katolicy polscy	katolicy niem.	katol. z pol. i niem. jęz.
Gliwice-Toszek	59667	8728	1828
Gliwice (miasto)	13334	19233	4720
Bytom (miasto)	19035	16118	3918
Król. Huta (miasto)	24535	14984	5337
Prudnik	43887	41358	2456
Racibórz	64397	—	1624
Morawian	49924	22482	388
Niemodlin	3597	22272	548
Głubczyce	3009	—	793
Morawian	8021	62996	378
Syców	11545	5387	976
Czechów	—	—	42
Namysłów	6500	7916	713
Brzeg	1181	11214	198

(Dalszy ciąg w następnym numerze).

Encyklika Piusa X.

Nowa encyklika papieska, o której wspomnie-
liśmy już krótko w jednym z poprzednich numerów
naszego pisma, posiada doniosłe znaczenie dla wszy-
stkich katolików, chociaż dotyczy ona w pierwszym
rzędzie katolików włoskich. W encyklice tej chwali
Ojciec św. katolików włoskich za to, że ich żywo
obchodzą sprawy społeczne i oświadczą, że świeżo
odbyty w Bolonii zjazd katolików włoskich świadczy
o potęgę ruchu katolickiego, chociaż z drugiej
strony ubolewa nad tem, że rozprawy toczyły się
w sposób zbyt namiętny i mogłyby osłabić wspólną
działalność katolików, tak pożądaną w interesie po-
wagi Kościoła.Przypominając encykliki wydane przez Leona
XIII w sprawach społecznych, napomina Ojciec św.,
aby reguły zalecane przez Jego Poprzednika były
ściśle przestrzegane. Muszą one stać się dla wszy-
stkich katolików myślą przewodnią ich postępo-
wania. W dalszym ciągu encykliki podaje Ojciec
św. zestawienie tych reguł:I. Społeczeństwo ludzkie jest dziełem Boga, a
składa się ono z żywiołów nierównych, jak nie-
równomi są członki ciała ludzkiego. Uczynić je
wszystkie równymi jest niemożliwem bez zniszcze-
nia społeczeństwa samego.II. Równość różnych członków społecznych po-
lega tylko na tem, że wszyscy ludzie wywodzą
pochodzenie swoje od Stwórcy Boga. Wszystkich
odkupił Chrystus i każdego według zasług Chry-
stus osądzi.III. Z tego wynika, że w społeczeństwie ludz-
kiem są wedle zarządzenia Bożego książęta i pod-
dani, biedni i bogaci, uczeni i nieuczeni, szlachta
i lud, którzy połączeni wszyscy jednym węzłem
miłości, powinni sobie pomagać wzajemnie, aby
osiągnąć cel ostateczny w niebie, a tu na ziemi
dobrobyt materialny i moralny.IV. Człowiek ma prawo na ziemi używania
dóbr ziemskich nie tylko w ten sposób, w jaki ich
używają nierozumne zwierzęta, ale przysługuje mu
prawo do posiadania własności i to nie tylko zuży-
wającej się, ale takiej, która jest trwałą.V. Prawem przyrodzonym jest posiadanie wła-
sności prywatnej, jako owocu swej pracy i prawo
przekazywania jej w sposób rozumny innym.VI. Ażeby złagodzić różnicę między bogatym
a ubogim, sprawiedliwość musi być opartą na mi-
łości bliźniego.VII. Obowiązki robotników są następujące: ro-
botnik powinien podczas pracy wyteńczyć wszystkie
swoje siły, jak to zastrzeżono w układzie zawartym
dobrowolnie, a nie powinien wyrządzać szkody i
uniknąć czynów gwałtownych i buntu.VIII. Obowiązkiem kapitalistów i pracodawców
jest: płacić należycie myto robotnikowi, nie przy-
właszczając sobie niesprawiedliwie oszczędności robo-
tników, dać im sposobność i czas do spełnienia ich
obowiązków religijnych, nie wystawiać ich na szko-
dliwie pokusy, nie pozbawiać ich życia rodzinnego i

zamierzano do oszczędności i nie obarczać ich pracą ponad siły.

IX. Oowiązkiem miłości dla bogatych i klas posiadających jest wspierać ubogich, jak to nakazuje ewangelia. Przykazanie to tak jest surowe, że z niego zdany będzie ścisły rachunek na sądzie ostatecznym.

X. Biedni nie powinni się wstydić ubóstwa, ani gardzić darami bogatych, pamięć zwłaszcza na Jezusa Chrystusa, który mógł być urodzić się w bogactwie, atoli urodził się w ubóstwie, aby uszlachetnić ubóstwo i wzbogacić je zasługami nieznównymi dla nieba.

XI. Do rozwiązania sprawy robotniczej mogą się bardzo przyczynić tak kapitaliści jak i robotnicy za pomocą urzędów, jakie niosą pomoc potrzebującym jako i wzajemnym zbliżeniem się ku sobie. Dzieje się to przez towarzystwa i różne instytucje zabezpieczenia, przez ustawy ochraniające młodzież, a szczególnie przez towarzystwa robotnicze i rzemieślnicze.

XII. Do tego celu zmierza działalność publiczna w społeczeństwie chrześcijańskim, a zwłaszcza działalność demokracji chrześcijańskiej przez swe rozmaite instytucje. Ta demokracja chrześcijańska powinna być należycie pojętą i nie mieszaną z socjalną demokracją. Demokracja chrześcijańska opiera się bowiem na zasadach wiary katolickiej, moralności i baczności szczególnie na to, aby nie naruszać praw własności.

XIII. Nadto demokracja chrześcijańska nie powinna się mieszać do polityki, ani służyć celom partyjnym; ma ona rozwijać działalność błogą dla ludu, opierającą się na prawie natury i na przykazaniach ewangelii. Demokracja chrześcijańska we Włoszech nie może mieszać się do spraw politycznych, bo to wzbronione katolikom włoskim ze względów wyższych.

XIV. W działalności swej musi demokracja chrześcijańska podporządkować się woli władz duchownych, okazując biskupom i ich zastępcom zupełną uległość.

XV. Ażeby działalność demokracji chrześcijańskiej była jednolitą, musi być we Włoszech podporządkowaną komisji, zajmującej się przygotowaniem do zjazdów katolickich; komisja ta już od szeregu lat rozwijała działalność pożądaną i położyła dla Kościoła wielkie zasługi i jej to polecił Papię Pius IX i Leon XIII kierować ruchem katolickim, oczywiście pod dozorem biskupów.

XVI. Dziennikarze katolicy powinni we wszystkim, co dotyczy interesów religijnych i wpływu Kościoła na społeczeństwo, słuchać biskupów. Przedewszystkiem powinni się wystrzegać uprzedzania w sprawach ważnych sądu Stolicy Apostolskiej.

XVII. Chrześcijańsko-demokratyczni i wogóle wszyscy katolicy pisarze powinni pisma swe, dotyczące moralności, przedkładać cenzurze biskupa, duchowni zobowiązani są także pisma treści duchownej przedkładać przed ogłoszeniem swemu biskupowi.

XVIII. Wszyscy powinni za wszelką cenę dążyć do tego, aby między nimi panowała zgoda i miłość; obrazy i zarzutów należy się wystrzegać. Jeżeli powstają różnice w zapatrywaniu, to niechaj zwrócą się najpierw do władzy kościelnej, która w sposób sprawiedliwy rzecz załatwi. Jeżeli nastąpi z tej strony nagana, to trzeba ją przyjmując bez szemrania i bez wykrętów i bez wytaczania skarg publicznych, co najwyżej można się zwrócić, jeżeli tego konieczność wymaga, do władzy najwyższej.

XIX. W końcu niechaj dziennikarze katolicy, jeżeli zastępują sprawy ludu i ubogich, unikają tego, aby sposobem wyrażania swych myśli nie wszczepiali w lud nienawiść do klas posiadających. Niechaj nie mówią o żądaniach uzasadnionych prawem, jeżeli chodzi o wypełnienie obowiązku miłości bliźniego. Niechaj raczej przypominają, że Jezus Chrystus dążył do połączenia wszystkich ludzi węzłem miłości, na czem polega wypełnienie sprawiedliwości i co nakłada na nas obowiązek pracowania dla dobra ogółu.

Te reguły fundamentalne z własnego Naszego popędu i z wiedzą Naszą, na mocy Naszej władzy apostolskiej ponawiamy we wszystkich szczegółach i rozporządzamy, aby je doreczono wszystkim komitetom, kołkom i zgrupowaniom katolickim wszystkich narodów i wszelkiego rodzaju. Te towarzystwa mają je zawiesić w miejscach swych zebrani i odczytywać je często na swych posiedzeniach. Rozkazujemy nado gazetom katolickim ogłosić je w całości i zobowiązać się do przestrzegania ich i przestrzegać je w rzeczywistości z nabożeństwem; jeśli nie, niechaj otrzymają surowe napomnienie, a jeżeli po napomnieniu nie poprawią się, niechaj zostaną zakazane przez Władzę duchowną.

A ponieważ słowa i czyny nie znaczą, jeżeli ich bezustannie nie poprzedza, nie towarzyszy im i nie następuje po nich przykład, piękno potrzebne, które ma błyszczeć u wszystkich członków jakiegokolwiek stowarzyszenia katolickiego,

przeto należy okazywać wiarę jawnie świętością życia, czystością obyczajów i skrupulatnem przestrzeganiem przykazań Boga i Kościoła. A to dla tego, iż to jest obowiązkiem każdego chrześcijanina, a także, aby i przeciwnik nie mógł nic złego o nas mówić.

Od Naszej troskliwości o dobro wspólne akcyi katolickiej, specjalnie we Włoszech, spodziewamy się, przy błogosławieństwie Bożem, owoców obfitych i pomyślnych.

Dan w Rzymie u św. Piotra, dnia 18-go grudnia 1903 roku, w pierwszym roku Naszego pontyfikatu.

Pius X Papież.

Wiadomości z całego świata.

Niemcy. (Za zgnanie się nad żołnierzami —) w przeszło 500 wypadkach skazał sąd wojenny w Mühlheim n. R. podoficera Finkensiepa z 159 pułku piechoty na rok więzienia.

— (Strejk w Krzymiczowie. — Do Krzymiczowa (Krimmitschau) przybył tajny radca Böhmert, podjąwszy się pośrednictwa pomiędzy fabrykantami a strejkującymi robotnikami. Zabiegi jego atoli nie odniosły żadnego skutku, gdyż pracodawcy obstają przy swoich żądaniach i nie chcą się zgodzić na żadne ustępstwa, tłumacząc, że większa część strejkujących zachowała się wobec nich tak, iż o ich przyjęciu z powrotem do pracy ani mowy być nie może. Pracodawcy mają też obawę przyjąć większą część strejkujących robotników do pracy z tego powodu, że — ich zdaniem — najlepsza pora zarobkowa już minęła, przedsiębiorstwa wskutek strejku znacznie podupadły i potrzeba będzie dłuższego czasu, aby się do dawniejszego rozkwitu podniosły. Obecnie nie mogliby wszystkich robotników zatrudnić. — Gazety socjalistyczne natomiast piszą, że przed 4 tygodniami robotnicy powróciliby pod dawnymi warunkami do pracy; obecnie atoli wkroczenie władzy podburzyło ich do nowego oporu, a równocześnie zwróciło uwagę ogółu na Krzymiczów. Wskutek tego zasiłki dla strejkujących wpływają obficie, wypłata zapomóg jest do połowy lutego zapewniona.

— (Najgłośniejsze przepisy —) nowego prawa o zatrudnianiu dzieci w przemyśle są: Jako dzieci w myśl powyższego prawa uważani będą chłopcy i dziewczęta w wieku poniżej lat 13 i także powyżej lat 13, jeżeli jeszcze są zobowiązane do uczęszczania do szkół elementarnych. Przy budowlach wszelkiego rodzaju, przy pracach kamiennych, w kominiarstwie, w żłobieniu towarów w interesach spedycyjnych, przy mieszaniu lub mienieniu farb i przy pracach sklepowych nie wolno dzieci wcale zatrudniać; w interesach i zakładach, w których zatrudnianie dzieci nie jest zakazane, nie wolno zatrudniać dzieci poniżej lat 12. Zatrudnianie dzieci powyżej lat 12 jest zakazane w czasie od 8 godziny wieczorem do 8 godziny zrana i przed nauką przedpołudniową. Praca dzieci nie może trwać dłużej niż 3 godziny, a w czasie wakacji nie dłużej niż 4 godziny. Obiadowy czas dla dzieci trwa przynajmniej 2 godziny. Po południu wolno dzieci zatrudnić dopiero godzinę po nauce.

— (Izba karna w Saarbrücken —) skazała redaktora katolickiej gazety „Neunkirchnerztg.“ p. Lehnena na 900 mk. kary i zapłacenie kosztów sądowych za obrazę dyrektora kopalni Hilgera. Obrazę uopatrzone się w pewnym artykule, zawierającym zarzut, iż podczas ostatnich wyborów wywierano nacisk na górników, aby głosowali na liberałów. Koszta sądowe wynoszą podobno 10,000 marek.

— (O odszkodowaniu dla niewinnych uwięzionych —) w śledztwie, podaje „Köln. Ztg.“ następujące szczegóły: Według nowego prawa otrzymują odszkodowanie wszystkie te osoby, których niewinność wykazała się w czasie śledztwa, i które uwięziono, chociaż nie było przeciwko nim najmniejszego podejrzenia. Odszkodowanie należy wypłacić także tym, którzy dopuścili się nieznacznych wykroczeń, a których mimo to bez potrzeby długo trzymano w więzieniu. Nie wypłaca się odszkodowania, jeżeli oskarżony sam spowoduje swoje więzienie np. nie płacąc kary pieniężnej, za którą następuje areszt w przepisany czas. Odszkodowanie płaci to państwo zwikłowe, w którym toczył się proces w pierwszej instancji, a jeżeli procesu nie było, którego sąd wydał rozkaz aresztowania.

— (Odznaczenie rabina. —) Z Berlina donoszą, że rabin tamtejszej gminy izraelskiej i docent uniwersytetu dr. Maibaum otrzymał tytuł profesora. Dzienniki podnoszą z tego powodu tę okoliczność, ponieważ po raz pierwszy rabin został w ten sposób wyszczególniony przez ministerstwo oświecenia.

Węgry. (Socjalistyczna brutalność. —) We wsi Bakony-Nana wtargnęli socjaliści do kościoła i usiłovali przeszkodzić przerażeni krzykami w nabożeństwie. Z wstrętnymi klątwami na ustach, wypędzali kobiety z kościoła, księdza od ołtarza, a święte rzeczy znieważyli. Pro-

boszcz zawezwał pomocy żandarmeryi, która dopiero zajęła się bezbożnikami. Tak to socjały wprowadzają w życie zasady „prywatnej religii“.

Rzym. (Z Watykanu. —) W drugie święto składali Ojcu św. życzenia ambasadorowie ustanowieni przy Stolicy Apostolskiej, w których imieniu przemawiał najstarszy wiekiem poseł portugalski. Następnie przyjmował Ojciec św. członków rzymskiej arystokracji oraz członków rodziny zmarłego Papieża.

Włochy. (Były prezes ministrów zanardelli —) zmarł w niedzielę.

Francya. (Z walki kulturalnej. —) Sąd policyjny w Grenoble skazał 23 Kartuzyanów na kary pieniężne od 25—500 franków za przekroczenie prawa o stowarzyszeniach.

— (Sąd rozjemczy. —) Francja zawarła z Włochami taką samą ugodę jak z Anglią. Wszelkie spory w sprawach handlowych mają być rozstrzygane przez sąd rozjemczy. Odnosną ugodę podpisali już minister spraw zewnętrznych Delcasse i ambasador włoski w Paryżu.

Japonia. (Zatarg rosyjsko-japoński) — pozostaje chwilowo znowu w zawieszeniu. Rokowania pomiędzy obu rządami toczą się dalej, rząd japoński wysłał pismo do Petersburga, na które oczekuje odpowiedzi do 7 stycznia. Rząd japoński domaga się ostatecznego załatwienia obu spraw, tak mandżurskiej jak i koreańskiej, a chociaż pismo ułożone jest w grzecznym tonie, to przecież wymiarkować zeń można, że na żadne ustępstwa Japonia się nie zgodzi.

Swoją drogą obie strony przygotowują się do wojny. Ośm rosyjskich okrętów wojennych przepłynęło Wielki Belt, udając się do Azji Wschodniej. — Rząd japoński zamówił w fabryce Kruppa 100 armat i znaczną ilość kul. Dostawa ma być przyspieszona. — Chiny czynią również gorączkowe przygotowania wojenne.

Dzisiejszy numer „Katolika“

jest ostatnim w starym kwartale i roku. Kto jeszcze przedpłacił na nowy kwartał nie zapłacił, niech to czempredzej uczyni, aby nie było przerwy w dostarczaniu gazety. Abonenci pocztowi nie dostaną następnego numeru, jeśli dotąd „Katolika“ na pocztę nie zapłacili. Prosimy ich, aby to zaraz uczynili.

Abonenci u pp. agentów i kolporterów niech się postarają o zapłacenie przedpłaty na I kwartał, najpóźniej w niedzielę po N. Roku i żądają kwitu. Kwit jest potrzebny przy wypłaceniu dobrowolnego wsparcia. Bez kwitu nie możemy go wypłacić.

Do wszystkich bezpłatnych dodatków będziemy jeszcze od N. Roku dołączali co dwa tygodnie „Śmieszka“, którego dwa numery czytelnicy już poznali, a który im się podobał. Niechaj i ten nowy dodatek zachęci ich do zapisania „Katolika“ nadal.

Największy czas zapłacić przedpłatę na nowy kwartał.

Wiadomości bliższe i dalsze.

Z powodu święta Nowego Roku następnny numer „Katolika“ wyjdzie już w czwartek.

Bytom. Jeżeli członek kasy chorych zachoruje, wystawia mu pracodawca kartkę. Najlepiej udać się z kartką do zarządu (albo rendanta) kasy i zameldować chorobę, a potem dopiero do lekarza. Pewna kasa w Bytomiu nałożyła 3 m. kary na chorego, który z kartką poszedł wprost do lekarza a w kasie zjawił się dopiero po wsparcie (krankszychty).

— Hakatystyczne „Ostmarkenvereiny“ za przykładem zabrzańskiego stowarzyszenia H. K. T. urządzić będą biura stręczenia pracy.

Gmina i powiat zabrzański dają zapomogę zabrzańskiemu biurowi hakatystów, choć tego nie powinni czynić. Robotnicy polscy mają prawo żądać, aby gminy i powiaty same założyły biura pracy, a nie popierały dla wygody partyjno-polityczne urzędzenia hakatystów.

Radziny organizacyi robotników wysłać petycję do wszystkich miast i gmin obwodu przemysłowego i do powiatów o urządzenia takich biur. Zastępcy gmin, radni miasta i członkowie sejmiku powiatowego powinni się o to starać. Chodzi o dobro naszych robotników.

— Z Eintrachthuty do Rozamundy prowadzi droga koło cmentarza w Eintrachthucie. Magistrat bytomski zażądał skasować tę drogę od cmentarza do wschodniej granicy Rozamundy, lecz jako nie publiczna droga dla ludzi ma ona pozostać. Natomiast wybuduje bitą drogę (szosę czyli goscinie). Zmiana drogi jest ważną rzeczą, dla tego radziny zażądać do karty (planu) w izbie 28 na ratuszu w Bytomiu. Komu by się zmiana nie podobała, niechaj założy protest w przeciagu trzech tygodni.

Brzezina pod By m. Z tutejszego „Kriegerferajnu” stało 18 członków w ten sposób, że placili składkę, wskutek czego ich wykluczono. Przewodniczący lekarz, p. dr. Weirauch wspomina, że pewien członek dla tego nie przychodził na odzienia, ponieważ narady odbywają się tylko o niemiecku. Przypisywał to kilku agitatorom, że tylu członków wystąpiło. Pisz o tem ciborski „Ancajger” w Nr. 297.

(Zapytujemy się, p. Weirauch umie i mówi po polsku, jako lekarz napszaftowy i prywatny, czy pobiera wsparcie funduszu „Ostmarkenvereinu”? — Red.)

Miechowice. Ka chorych pod przewodnictwem p. Böhnisch odbędzie w piątek, 8 stycznia, wieczorem o 7 1/2, na sali Neumarka walne zgromadzenie. Wszyscy członkowie powinni przybyć, bo idzie o ważne sprawy, mianowicie o nowe p.w.o., o składki, wsparcie, wolny wybór lekarzy. d.

Lipiny. Dobrzebyło, gdyby gmina założyła lombard (leihen). Obecnie bowiem biedny człowiek nieraz zmuszony jest sprzedać swoje najlepsze rzeczy skoro potrzebuje pieniędzy. Gdy je zaś od tego sgo handlarza chce odkupić, musi zapłacić o wiele więcej, aniżeli dostał. Gmina Zabrze ma już lombard (leihen) a dobrze na tem wychodzą ludzie (mieszkańcy) mający wygodę. Gdy n. p. s sprzeda pewną rzecz za 10 m., płacić musi czterech tygodniach nieraz 1, 2, 3 nawet 5 m. więcej, a nieraz wcale już tej rzeczy nie może odjąć napowrót, bo tymczasem handlarz może ją sprzedać. Ładny to zysk. W lombardzie natomiast od jednej marki fenyg procentu na miesiąc.

W Świętochłowicach karlatyna (szarlach) zabiera wiele ofiar. Mianow. w rodzinach robotniczych umiera wiele dzieci. Wina w tem, że pomieszkowania są za ciepłe, bo wysoki płat zmusza robotnika zamieszkać znaczną rodziną w jednej izbie i kuchni. Nieleż szkodliwe jest też to, że ludzie nie znają na pielęgnowaniu chorych, odwiedzą dzieci chore, posyłają dzieci, aby ogły trupy w trumnach i t. p. Przy zaraźliwych chorobach nie trzeba tego czynić. Dzieci w ogóle powinny zostać w domu, bo przez odwiedzenie chorych ani przez udział w grze nie spełniają dobrego uczynku, ponieważ kłóczy się to z ciekawości dla zabawy, a nie w dobrej religijnej intencji! Często zdarza się, że chore przetrzymają szkarlatynę, atoli zaleźnie się podnosi z łóżka, wskutek czego dobie boleżki na szyi (na karku) i już nie tyle sił, aby i to przetrzymać.

Siemianowice. Wła o polską naukę religii św. W środę 23 grudnia, zwołano do szkoły wszystkie dzieci, które uczęszczały na naukę przygotowaną do świąt św. Główny nauczyciel tłumaczył dzieciom, że, ponieważ chodzą na naukę polską, długo muszą chodzić pół roku dłużej do szkoły. Ze reklamacye o zwolnienie nie pomagają. Ci dzieci przesłuchiwać katechizmu polskiego, i at, ażeby mu które z dzieci katechizm polski po. Dzieci atoli mu go nie podały.

Oto całe zdarze. Jest ono tem ciekawszem, że tego roku na naukę polską uczęszczało około dwie trzecie wszystkich dzieci, i to pomimo wyżej wymienionych trudności pruskiego. Rodzicom, którzy dopilnowali obowiązku względem swych dzieci, wolam: Błogosławieństwo i nie jesteście! Ja wam! Dawajcie i nadal przykład tak dobry, hećajcie teraz dziatki wasze także do pilnego czia „Dzwonka”, który nam „Katolik” daje zupełnie bezpłatnie, a wkrótce zobaczycie owoce waszpracy, a dzieci was będą za to kochać i dać Bóg nie będziecie płakali nad niem.

Zaś my starsi le, nie ustawajmy w naszych dobrych chęciach, awiajmy i nawracajmy innych, zamówmy sobie nowy kwartał naszego ulubionego „Katolika” pouczajmy się według rad nam w nim podawanych, a będziemy zupełnie z tego zadowoleni. Ale w nowym kwartale do dzieła!

Katowice. W noia drugie święto przejechała kolejka niedaleko koi Kleolasa nieznanego człowieka, prawdopodobnie z żelaznika, na śmierć. Rano znaleziono niedaleko miejsca nieznanego znanego nieżywego cznika. Być może, że obydwaj

wędrownicy upadli na siłach i znaleźli przedwczesną śmierć.

Pyskowice. Szczęśliwie przeżyliśmy święta Bożego Narodzenia. Szczególnie zadowolnili i ucieszyli nas uroczystości kościelne. Podziwialiśmy wytrwałość naszego Przewiel. ks. proboszcza Chrzęszcza, który od wczesnego rana niezmordowanie sprawował funkcje kościelne.

Lecz każda sprawa ma swoje „ale”. Ogólne niezadowolenie wzbudziły dwa ostatnie kazania, w których ustawicznie rozbrzmiewały z ambony te nieszczyśliwe słowa: „gazety polskie”, „redaktorowie”.

Nawiązując do tego, iż pewna gazeta polska (nazwiska jej ks. proboszcz nie wymienił) zaczęła jednego ks. proboszcza (i tego nazwiska ks. proboszcz Chrzęszcz nie wymienił), wystąpił ostro przeciwko gazetom polskim. Pomiedzy innymi padły tam takie zdania, jak: „ludzie dzisiejszego dnia więcej wierzą redaktorom, jak księdzu — co redaktor napisze, to musi być święte itp.”

Nie zaprzeczamy ks. Proboszczowi z Pyskowie prawa do krytykowania gazet polskich, ale chcąc być sprawiedliwym, należy też powiedzieć, która z gazet polskich zawiniła. Wszakże ks. Proboszcz oświadczył, iż nie obawia się ani redaktorów itd., a więc powinien był wymienić ową gazetę, a nie ubliżać wszystkim redaktorom polskich gazet. przez takie ogólne wystąpienie przeciwko gazetom polskim. Nie wiadomo zresztą, co za cel miało to ostre wystąpienie, — czy ten, aby lud zniechęcić do gazet polsko-katolickich, czy też może wprost zachęcać do czytania gazet niemieckich, jak np. „Pyskowskiego Stadtblattu”? Istnieją gazety polsko-katolickie, któreby raczej polecać należało, a nie zwalczać. Dla czego ks. Proboszcz nie wystąpił przeciwko polskim gazetom socjalistycznym i „blattom” niemieckim, niekatolickim, „ancajgrom” itp., których tutaj czytają bardzo dużo?

Wirek. Dwóch oberżystów głosowało przy wyborach do sejmiku na kandydatów nacjonalistycznych. Z tego powodu — jak pisze „Katowice” — mieli już znaczną szkodę, bo rozmaici ludzie do nich nie chodzą.

Oszczędnym pieniądzu, nie chodźmy do knajpy bez potrzeby!

Z Kozielskiego. W Polskiej Cerekwi fiskus wierci za węglem. Podobno do 1000 metrów będzie wiercił.

Gospodarze, trzymajcie ziemię, nie sprzedawajcie jej za tani! Zarządy gmin powinny się postarać o obszerny plan zabudowania (Bebauungsplan), który robi miernik. Jeżeli tego nie uczynią, mogłaby gmina ponieść wielkie szkody.

Miedźna. Dnia 15 b. m. zawitał do nas nowy proboszcz, ks. Thielmann z Bierunia. Już kilka dni przedtem wito wieniec i stawiano bramy, na których widniały napisy polskie, a na jednej łacińskie.

W dzień przybycia ks. proboszcza wyjechało grono naszych młodzieńców i gospodarzy nowemu proboszczowi na koniach naprzeciw. W imieniu jeźdźców powitał ks. proboszcza gospodarz p. Klemens Obetkon. Następnie przyjechali z ks. proboszczem wśród salw z moździerzy ku głównej bramie, gdzie witał w krótkich słowach gospodarz p. Fr. Sosna nowego duszpasterza. Następnie zaśpiewał nauczyciel z dziećmi po niemiecku.

Podług mojego zdania, nie było tego potrzeba, bo to było przyczyną wielkiego rozgoryczenia. Dzieci także zdawały odczuwać, że na ten śpiew ich ogromna większość się oburza, bo śpiewały tak cicho, że się zdało, że na dobre ucichną. Dopiero gdy kapela zagrała pieśń „Kto się w opiekę”, uspokoił się lud, i z pieśnią tą na ustach podążyliśmy do kościoła. Tu po zwykłych ceremoniach wygłosił kazanie ks. dziekan Philippi.

Następnie przemówił nasz nowy ks. proboszcz, i w donośnych słowach obiecał nam ze wszystkich sił dla nas pracować i oddając nam swoje serce i miłość, żądał zarazem, byśmy i my jemu nasze serca oddali i go kochali. Po nabożeństwie odprowadziliśmy go na probostwo.

Wieczorem urządziliśmy pochód z pochodniami. Przed probostwem nam znów nasz ks. proboszcz podziękował za przyjęcie.

Następnie przemówił rodak nasz ks. proboszcz Kapica. Napominał nas, byśmy nowego proboszcza szanowali, byśmy nie szli śladem wielu, którzy duchowieństwo jako wroga ludu okrzykują. Może być, mówił, że my inaczej rzecz pojmujemy jak wy,

ale wrogom ludu nie jesteśmy. W końcu zwrócił się do naszego ks. proboszcza, by mu raczył być przyjacielem, aby Miedźną i nadal za swą ojczyznę mógł uważać. Okrzykiem na cześć Miedźny zakończył swą przemowę.

I taki koniec wzięła ta wzniosła uroczystość. W czwartek opuścił nas nasz rodak, ks. kapelan Wojciech. Przebywał tu u nas od czasu swojego wyświęcenia i zaskarbił sobie miłość i wdzięczność wszystkich. Uda się do Wilmersdorfu pod Berlinem, więc życzymy mu, by mu i na obczyźnie raczył Bóg udzielić zdrowia i dobrego powodzenia.

— Ojciec św. zamianował Najprzew. ks. bisk. Likowskiego asystentem tronu papieskiego i hrabią rzymskim. Odnosne browe papieskie wręczył ks. Biskupowi Najprzew. ks. arcyb. Stabilewski w obecności członków kapituły poznańskiej.

Z obczyzny. Hombruch. Okropną śmiercią zginął rodak nasz Wojciech Drawiński. Przy wyładowywaniu dla tutejszej śluflarni kamienia, wąż tego około 60 centnarów, ciężar przechylił się nagle na bok i przydusił Drawińskiego do wozu. Śmierć nastąpiła na miejscu. Nieszczęśliwy ożenił się dopiero przed 7 tygodniami i był pilnym i trzeźwym robotnikiem. Niech odpoczywa w pokoju!

Sprawy towarzystw, zebrania i t. d.

Bytom. Tow. św. Alojzego odbędzie swe zebranie dopiero w niedzielę 10 stycznia 1904 i to wieczorem o godz. 6 a nie 5, ponieważ sala nasza do godz. 6 jest zajęta. O liczne przybycie proszą Zarząd.

Bytom. Baczność! Tow. gimn. „Sokół” donosi swym członkom oraz Rodakom, iż w niedzielę 3 stycznia po poł. o godz. 3 odbędzie się walne zebranie w lokalu Bergkeller, ul. Gołowa (Gołstr.), na które proszą się druhowie o liczne i punktualne stawienie się. Na porządku dziennym sprawozdanie roczne sek., kas, i naczelnika, sprawozdanie komisji rewizyjnej oraz wybór Zarządu. Czołom! Wydział.

Bytom. W święto Nowego Roku odbędzie się o godz. 7 1/2, wiecz. w kasynie katolickim kolenda lecz tylko dla członków. Uprasza się dla tego, aby członkowie z rodzinami się jaknajliczniej na czas stawili.

Krók. Huta. Kółko Tow. odbędzie swe posiedzenie w niedzielę pierwszą po Nowym Roku. Dla pewnej sprawy, prosimy członków, aby się już o godz. 4 zebrał w swym lokalu; dalej przypominamy, że wykład będzie miał p. K., dlatego powinność członków jest stawiać się jak najliczniej. Goście mile widziani. Zarząd.

Krók. Huta. Przysiężne posiedzenie Tow. gimn. „Sokół” odbędzie się w niedzielę 3 stycznia o godz. 4 po poł. w własnej sokołni przy ul. Halauckiej nr. 46. Uprasza się o liczne przybycie druhowie, bo urządzamy kolendę wraz z wylosowaniem podarków. Wydział.

Biskupiec. Towarzystwo kat. mężów i młodzieńców odbędzie swe przysiężne posiedzenie w piątek 1-go stycznia punktualnie o godz. 6 wiecz. na sali p. Muskali. Na tem zebraniu będą ukończone obrady dotyczące wieczorku familijnego. O liczny udział członków i gości uprasza Zarząd.

Wielowiec. Tow. kat. robotników pod opieką św. Józefa i św. Alojzego z Wielowca i Bytkowa odbędzie swe miesięczne zgromadzenie w niedzielę 3 stycznia po poł. o godz. 4 na sali zgromadzeń w Bytkowie. Uprasza się szan. członków o jak najliczniejszy udział bo jak już każdemu wiadomo mamy kolendę urządzać i wylosowanie różnych ładnych rzeczy i różne inne zabawy więc o jak najliczniejsze przybycie członków i gości uprasza Zarząd.

Łabędy. Związek pszczelarski odbędzie swe miesięczne posiedzenie w niedzielę 3 stycznia o godz. 4 po poł. na sali posiedzeń p. Miemca. O liczny udział członków uprasza Zarząd.

Nadestano.

Chwałowice pod Rybnikiem. Dnia 28 grudnia syn mój Wincenty Kamposzyk, 21 lat mający, stał na umyśle, poszedł do kościoła i nie wrócił do domu. Ubrany był w czarny żakiet i zielonawe spodnie, miał czarny kapelusz (kańkę) półkoszulek (pród) bez krawatu. Proszę o wiadomość o jego pobycie. Jan Kamposzek.

Wrocławskie ceny targowe

z dnia 29 Grudnia 1903.

Płacono za 100 kilogramów czyli 200 funtów.

	m. fa.	m. fa.
Pszonica biała	od 14 00	do 16 40
„ żółta	14 00	16 30
Zyto	11 50	12 60
Jęczmień	12 00	14 50
Owies	11 50	12 20
Groch	14 00	16 50
Pszenna mąka wyborowa brutto	22 00	23 00
Rżana do domowego piecz. (Hausback)	18 00	18 50
Rżana mąka wyborowa	18 50	19 00
Ospa rżana	9 25	9 50
Ospa pszenna	9 25	9 30
Kartofle miech (100 funtów)	1 60	2 00
Siano za 2 centnar	2 40	3 70
Słoma 600 kilogramów (kopa)	22 00	24 00

Kurs pieniężny.

Za koronę płać . . . . . 0,95 mark.
Za rubla płać . . . . . 2,17 mark.

Proszę dokładać znak na firmę i numer do 20.

Rum
od 1 marki
litr.

Koniak
od 1,40 mk.
litr.

Puncz cesarski
od 90 fen.
litr.

Wino węgierskie
od 1,25 mk.
1/2 litr. but.

Muszkat
40 fen. litr.
Cyder
45 fen. litr.

Adolf

Loewy

Bytom

ul. Krakowska

20.

Moim szanownym odbiorcom i znajomym składam
najserdeczniejsze powinszowania
na Nowy Rok!
 Bytom G.-S., dnia 1. stycznia 1904.
Richard Machinek,
 handel towarów kolonialnych.

Wszystkim naszym szanownym odbiorcom, przyjaciółom i znajomym życzymy
Wesołego Nowego Roku!
 Zaborsko-Wieś, 1. Stycznia 1904.
Juliusz Brudniok
 z żoną.

Apteczka Lłd'a Sagrada pigułek.
 Wyśmienity środek na rozswolnienie, trawienie itd.
 Cena pudełka 1 markę, 6 pudełek 5 marek.
Kreple z Góry św. Anny
 najlepszy środek domowy powinien być w każdym domu znajomy. Cena butelki 1 mk., 6 but. 5 mk.
 Uprząść się sważyć na markę ochronną.
Maść z Góry św. Anny.
 Skuteczny środek na wszelkie choroby ludzkie. Cena pudełka 50 fen. — Do powyższych środków dodany jest sposób używania oraz części składowe. Brodki te prawdziwe są do nabycia tylko
w Król. uprzyw. Starej Aptece w Bytomiu G.-S. w rynku.

Molkerei-Genossenschaft Schwientochlowitz
 a. G. m. u. H.
 poleca w wybornym gatunku słodkie, wytrzymałe, tłuste, niezbielane mleko, litr po 16 fen., śmietankę do kawy litr 70 fen., śmietankę ubijaną litr 1,40 m. Codziennie świeżo zbielane mleko i masłanka litr 8 fen.
fl. masło stołowe (młt 1,40 m.)
 Rozmaite gatunki sera, Prima biały ser.
 Przy odbiorze większych ilości są ceny oczywiście niższe. Wszelkie produkty dostarczamy, o ile wozy dochożą, bezpłatnie do domu.

Jan Sporys, zegarmistrz,
 Bytom G.-S., ulica Tarnogórska nr. 42
 u mistrza rzeźn. p. Masalskiego.
Najtańsze źródło zakupu
 Regulatory z biciem 14 złote zegarki mek. 24 m. dni idące, 10 mk. dam. 15 m.
 srebr. zegarki mek. 8,50 m. złote zausznice 1,75 m.
 " " dam. 8,50 m. budziki 1,50 m.
 Reparatyry szybko i tanio.
 Proszę sważyć na okno wystawne.
 Wystawione i oznaczone cenami przedmioty chętnie się wyjmują i sprzedaje.

Pierwszy i największy
dom specjalny garderoby dla panów
— i chłopców —
J. Wiener w Katowicach,
 ulica Grundmiana nr. 12 parter i I. piętro
Przez zakupno w fabrykach
jestem w stanie sprzedawać po
najniższych cenach ubrania
dla panów i chłopców, palta itd.
po najniższych cenach.
Ubrania na miarę także na odpłatę.
 Odwiedzenie moich nowo wybudowanych lokali opłaca się.

Maszyny do szycia
 od 43,50 m. posz., miesięczna odpłata itd. (5-letnia gwar.) do użytku domow., także maszyny z czerleniem bujając., podłużnym lub okrągłym, najodpow. do haftowni artystycznych i maszyn rzemieślniczych. Gwarancja za największą wytrzymałość i robotę mechaniczną w Bytomiu, ulica Dworcowa 18a, ukośnie od dworca.
E. Niederlinsky,
 Reparatyry wykonuje się fachowo, szybko i tanio.

Felix Orlicki,
Pyskowice.
 Życząc przy rozpoczęciu Nowym Roku wszystkim Nowym odbiorcom i przyjaciółom wszystkiego dobrego i błogosławieństwa Bożego, donoszę, że zaprowadziłem znów system rabatowy, to jest daję każdemu kupującemu za gotówkę rabatówki i wypłacam na końcu roku rabat podług ilości rabatówek; kto więc u mnie kupuje, zaoszczędza sobie pieniądze, a im więcej kto kupuje, tem więcej dostanie. Pomimo to będę tak jak dotąd dostarczał towar jak najtańszy i polecam:
CUKIER TWARDY
 w głowach po 19 fen.,
CUKIER MIŁKI
 przy 5 funtach po 19 fen.
KAWĘ
 bardzo dobrą po 80 fen., 1,00, 1,20 m. itd.
HERBATĘ RUSKĄ
 po 1,60 2,00 m. i t. d.
MIÓD
 prawdziwy pszczoły po 1,00 i 1,20 m.
MYDŁO ŻÓŁTE
 przy 5 funtach po 22 fen.
 Kto potrzebuje czystego
wina prawego,
 niech się zgłosi, a dostanie cennik darmo i franco; na próbę wysyłam wino w paczkach pocztowych po 1/4 lub 1/2 but.
Felix Orlicki,
w Pyskowicach
 (Peiskretscham).

Do I-szej klasy
loteryi pruskiej
 są u mnie 1/4 losy po 10 m. i 10 fen. porto do nabycia.
Wistuba,
 król kolektor loteryjny,
 Głogówek (Ober-Glogau)

! Ciężący na kaszel !
 niech spróbują uśmie-
 rzać kaszel i śmaczne
Kaisera
karmelki piersiowe
 2740 not. stwierdz. świadectwa dowodzą jak znakomite i skuteczne są na kaszel, chrypkę, katar i zapalenie. Jeśli coś innego dawała nie przyj. Pacz. 25 f.
 Składy: Hugo Ertel, J. Baumgart, Alb. Mittek, A. Finke ul. strzela. w Bytomiu, Paweł Weinert w Chropaczowie, Jan Brylka w Sogeth, Karol Berg w Dorocie, J. Fröhlich w Radzionkowie, F. Ferenz w W. Dąbrowce, Józef Kaller w Bobrku, Józef Wojtyczka w Mokrem, Ludwina Długosz w Wieszowie.

Zażębienie
 kaszel, chrypkę, katar, bolesci w piersiach i astmę usuwa się skutecznie przez doświadczoną od lat Wagnera herbatę piersiową z prawdziwego ruskiego rdęsta. Prawdziwa tylko w karton. z nazwiskiem po 50 fen. 11 m. u W. Stanisławskiego Loe-
 wen-Drog. Bytom alicja Krawowska nr. 19.

Dom. Sm. lowice
 p. Mikołowem poleca
 zdrową
świkłę do paszy
 centnar po 1,20 mrk.
 z dworu.
 95 000 m. także część są od
 l. IV. 04 po 4 1/2 % do wypoż.
 Franc. Nowara, Bytom G.-S.,
 ulica Drugos 3, II

Bióro miernicze i melioracyjne
 ulica Długa 26, róg Bulwaru.
 Przyjmuję wszelkie pomiary przy parcelacjach, działaniach, zakupie gospodarstw, zaciągnięciu landshafty itd. Stwierdzenie i odnawianie starych granic przy sporach granicznych. Wykonywanie planów budowlanych, także i wszelkie melioracje gruntu, drenowanie, odwadnianie i nawadnianie łąk, budowę dróg i kolei oraz wszelkie niwelacje przy zakładaniu kanalizacji.
 Ceny umiarkowane. Wykonanie prędkie.
Wacł. Paczkowski, zaprząs. miernik (varoid. Landmesser)

P. P.
 Szanownej Publiczności Bytomia i okolicy donoszę najuprzejmiej, iż przeniósłem tudotąd mój
interes instalacyjny
 który przez kilka lat prowadziłem w Brzegu i otworzyłem go
przy Wielkiej Błotnicy nr. 13.
 Za wykonane przezemnie roboty stawiam nader wygodne warunki spłaty. Kosztorysy, rysunki wykonuję w razie przekazania mi robót darmo.
 Reparacje przy urządzeniach, nie założonych przezemnie, wykonuję akuracie po najniższych cenach.
 Proszę o łaskawe poparcie mojego przedsiębiorstwa i kreślę
 z wysokim szacunkiem
Józef Koźlik,
interes instalacyjny.
 Brzeg, dnia 21. stycznia 1903.
 Na życzenie poświadczam niniejszem, że zlecone Panu założenie odwodnień domowych, klosetów, oraz kąpielni w tutejszym domie powiatowym zostało wykonane rzeczowo i ku zadowoleniu zarządu powiatowego i dotąd nie spostrzeżono żadnych znamienych braków.
 L. S. von Gessler, landrat.

Do starego Blumenfelda
 niech chodzi każdy i w tym roku, jak już od 38 lat, ktokolwiek chce
garderobę
dla panów i chłopców
 dobrze i tanio kupić. Największy wybór. Najlepsze materye.
Georg Blumenfeld,
 w Bytomiu, Rynek 24.
 Przedkładający
 biliet kolejkowy ul. na którym moja firma stoi, otrzymają przy zakupie na gotówkę 5 procent rabatu.

Baczność!
 Polecam:
 Wino muszkatoowe I. 48 fen.
 Wino muszkatoowe II. 40 fen.
 Wino muszkatoowe III. 26 fen.
 Cyder 47 fen., przy 10 litrach 45 fen.
 Zytinówka maszyn. 43 f., przy 10 l. 40 f.
 Spirytus 96% 1,35 m., przy 10 l. 1,30 m.
 Spirytus II. litr po 1,00 m.
 Pojed. likiery lt. 53 f., przy 10 lt. 50 f.
 Rum Fas. litr od 70 fen.
 Wszelkie podwójne likiery 98 fen.
 Sok malinowy najlepszy gatunek 1,20 m.
 Sok malinowy drugi gatunek 90 fen.
 Wino węgierskie słodkie i wytraw. prima gatunek butelka 3/4 litr. 1,30 m.
 Wino węg. słodkie i wytr. 1/2 lt. 95 f.
 Wino czerwone 3/4 litr. but. 80 fen.
 Koniak litr od 1,50 do 2,00 m.
 Wino owocowe, jabłecznik, likiery w butelkach, zytinówka wrocławska i tychowska
 wszystko jak najtaniej.
Samsona Eisnera nast.,
 Bytom, ul. Krakowska 11 przy kapliczce.

tothelm Paulus
 larkneukirchen i S. 78
 losk. instrumenty muzyczne
 rodzaju po nisk. cenach
 Dostawiany
 cennik
 darmo.
Halce budowlane,
konki budowlane,
kosztorysy,
ty wartościowe
i ogniowe,
sprowadzania o szkodach
watki górnicze
 itp. konuje dobrze i jak najtaniej
Heyk Madeja,
 mistrz murarski i cie-
 sielski,
Nowska 1/2,
 onprinzenstr. 10.

Ti największy przeciwnikanie przez małe próbki zupełne przekonany o tem, że
axonia
 silnyoszek do tuczenia
 z białkiem
 jest niezbędnie, najlep-
 szym i najświet-
 niejszym środkiem do tuczenia
 w oym czasie. Jedynie
 hurt i detalizuje mają
 na skie: W. Stanisławski,
 Loeuwoyer w Bytomiu;
 Max mer, drogeria p. czer-
 wonyryżem w Świętochlo-
 wicac. Dworcowa 1; Frana.
 Szymi, drogeria pod krzy-
 żem zefowcu.

Przeto naśladować moją
 prawdbatę, balsam i maść
 klaszt., szczeg.
 pewnerilńska
 firma rinerstr.
 54. py kupo-
 wać ty prepar.
 klaszt. i firmę
 marką i firmę
 ob. fał. Seidel
 daw. FH. Kle-
 feldt (Berlin) teraz Kate-
 wice (terstrasse 4).

Harc. kanarki
 w wielkim wyborze
 są zawsze do na-
 bycia. Cena 8-50
 m za sztukę. Sel-
 terulamielchki po 4 mk.
Rudfuchs w Bytomiu
 a Szeroka 2. 1807

150 marek
 ma dypożyczenia. Kto?
 pewiep. „Katolika”. 0081
 Mój dom mieszkalny,
 dom t z pięknym ogrodem
 w Kracie, ul. Strzelnicza 5
 przynhu 2784 m., mam sa-
 miar dać za 60000 m. przy
 wpłac 0000 m. Hip. stale.
 WdPaulina Bieronski.
 Kłuta, Charlottenstr.

Nowbudowany dom
 z 2 wdnemi pomieszkani-
 antami zaraz do sprzed.
 36a. uack, Mikulczyca,
 usna (Waldstr.)

Ki kamieniarzy
 do kmiotomów znalazło
 trwastrudnienie.
 Loebeisenberg, parowa
 cegły, Katowicka 1101da.

Frmani
 do ożenia drzewa do
 kopalni się zgłosić.
Inhard Perl,
 1806 Laurabuta.

2 CZNI,
 synozelwych rodalców.
Pietrek,
 mis śluzarski w
 tochtłowicach.

Córce mojej na Nowy Rok.

Dzieweczko cicha, płyną szybko lata,
Promienna młodość tobie się uśmiecha...
O, wierz i kochaj, lecz w zamian od świata
Nie wiele żądasz, o dziewczeczko cicha!

Kobietą jesteś — jeśli żyjesz duszą,
Na różny sposób kropelki goryczy
Pić będziesz zawsze!... Kobiety tak muszą...
Chrystus im, wierz mi, kiedyś to policzy.

Różne są one i różna ich droga;
Ty jesteś z takich, które anioł wie, gdzie,
Więc kochaj ludzi, lecz najwięcej — Boga,
On Ojciec dobry, On cię nie zawiedzie!

Noś zawsze serce i głowę wysoko,
Litość nad nędzą miej, bólem i grzechem,
Dłoń zawsze podaj, zwróć łagodnie oko
Na tych, co cierpią, choćby źli — z uśmiechem!

Choć pyłu ziemi dotkniesz szaty krajem,
To nie przyniesie ci ujmy, ni zguby;
Ach, strzeż się pychu! Ni piekłem, ni rajem,
Ten świat, a życie — to chwila jego próby.

Marzenie swoje zgłoś lepiej w iskerce,
Praca i miłość ludzi — niech ozdoba
Twojego życia będą. A cóż serce?

Bóg dobry zawsze niechaj będzie z tobą!

Nauka na uroczystość Obrzezania Pańskiego.

Lekcja z listu świętego Pawła do Tytusa rozdz. II, wiersz 11—14.

Najmilszy! Okazała się łaska Boga Zbawiciela naszego wszystkim ludziom, nauczająca nas, abyśmy zaprzawszy się niepobożności i świeckich pożądliwości, trzeźwie i sprawiedliwie i pobożnie żyli na tym świecie, oczekiwając błogosławionej nadziei i przyjścia chwały wielkiego Boga i Zbawiciela naszego Jezusa Chrystusa, który dał Samego Siebie za nas, aby nas wykupił od wszelkiej nieprawości, ażeby oczyścił Sobie lud przyjemny, naśladowcę dobrych uczynków. To mów i napominaj i strofuj z wszelką powagą.

Ewangelia u św. Łukasza rozdz. II, wiersz 21.

A gdy się spełniło ośm dni, iżby obrzezano Dzieciątka: nazwano jest Imię Jego Jezus, które było nazwane od anioła pierwej, naśli się w życie poczęło.

Biała śmierć.

Przed kilku tygodniami wyszła we francuskim i szwedzkim wydaniu książka p. t. „Nowa ziemia“, napisana przez kapitana Sverdrupa, który niedawno odbył niebezpieczną podróż na okęcie „Framm“ w strony podbiegunowe, w celu badania naukowego, krańcowej części naszego globu.

Sverdrup barwnym językiem opisuje własne przygody i wrażenia, a nadto znaczną część pamiętnika swojego poświęca opisaniu okropnego losu, jaki przyspiał w udziale kapitanowi Grellemu i jego towarzyszom.

Wstrząsający duszę epizod odnalezienia resztki nieszczęśliwej wyprawy Grellego, dosadnie maluje dolę tych bohaterów, co w imię wiedzy niosą życie swoje na pewną śmierć lub gorsze od niej męczarnie....

Krótkie streszczenie tego rodzaju „Nowej ziemi“ może choć w przybliżeniu dać pewne pojęcie o ogromie zaparcia się tych niezwykłych ludzi i o ich tragicznej nieraz doli.

Określ Grelle „Proteans“, ściśnięty lodami, pękł w całej długości i zatonął. Wiadomość o rozbiciu się „Proteans“ otrzymał Grelle w czasie jednej z naukowych wycieczek z częścią załogi. Wiadomość ta była okropna — jednakże była dopiero początkiem tragedji, jaka rozegrała się miała w ciągu następnych dziewięciu miesięcy na bezludnej wyspie oceanu Północnego. W schronisku lodowem, pokrytem, zamiast dachu, ostatnią pozostałą łodzią, przebył Grelle wraz z towarzyszami całą zimę, przymierając z głodu.

Zaledwie parę sztuk fok, dwa lisy, mały niedźwiedź i skorupiaki, zwane pchłami morskimi, musiały wystarczyć, jako pożywienie kilkunastu ludziom przez ciąg kilku miesięcy. Ratowali się od śmierci głodowej, jak mogli i czem mogli, rozgotowywali nawet rzemieńce, które wycinali z butów swoich... Lista zmarłych członków wyprawy Grelle jest krótka, lecz wymowna.

Z dwudziestu sześciu młodych, zdrowych i zahartowanych na wszelkie trudy męczyzn, pozostało przy życiu zaledwie siedmiu — czternastu umarło z głodu, dwóch na szkorbut, a jeden na zapalenie ślepej kiszki.

Sierżant Eliton umarł wskutek odmrożenia wszystkich kończyn, przeżył on wśród okropnych męczarni przez całe siedm miesięcy. Zył z odmrożeniami rękami, nogami i nosem; stan odmrożonych członków był straszny, ażeby mógł donieść łyżkę ze strawą do ust, przywiązywano mu ją do pozostałej resztki, odpadającej częściami ręki.

Jeden z majtków zmarł na śmierć w sankach podczas wycieczki, jeden utonął na polowaniu, a jeden, imieniem Henryk, był rozstrzelany, na zasadzie wyroku samego Grelle. Tragiczny ten, w tak niezwykłych warunkach dokonany, wyrok spełniony był musiał, jako smutna lecz nieunikniona konieczność surowej kary za systematyczną kradzież żywności i usiłowanie wzniecenia buntu. Ponieważ Henryk był człowiekiem olbrzymiego wzrostu i herkulesowej siły, znęcał się nad towarzyszami i był postrachem dla wszystkich, wydane zostało polecenie trzem sierżantom zastrzelonia go.

W takich okolicznościach, wśród mroków bezustannej nocy, wśród męczarni głodowej, męki i trapiących wyprawę chorób, jaśniały ciągle nieprzyjemnym blaskiem niesłabnąca energia, hart ducha i poczucie spełnionego obowiązku.

Przykładów niezliczona ilość. Prawdziwym bohaterem nazwać należy porucznika Loehvoood, który umarł z głodu w dniu 9 kwietnia i do ostatniej chwili prowadził skrupulatnie notatki swoich badań atmosferycznych. Również bohaterскими czynami odznaczyli się majtkowie, którzy, chcąc dotrzeć do zapasów żywności, pozostawionych jeszcze w 1875 roku przez Narresa na przylądku Izabelli, we czterech, umierając prawie z głodu, dobrowolnie udają się na niebezpieczną wyprawę.

Majtkowie doznali wielu przygód, zanim dotarli do upragnionego celu. Obladowani wreszcie drogocennym dla nich skarbem konserwów mięsnych, udają się w podróż powrotną do głównego obozu, atoli w drodze spotyka ich straszny orkan śniegowy, który pod jedną z olbrzymich zasp ukrywa sierżanta Elisona...

Ci, którzy nie byli zasypani, zmuszeni byli poświęcić zapas żywności, od którego ich i towarzyszy życie zależało, ażeby ratować zasypanego. Usiłowania były daremne. Lawina pędzonego wichurą śniegu zasypała tak głęboko Elisona, że wykopać go nie byli w możności.

Zasypała także i złożone na stronie konserwy, zdobyte kosztem ich całomiesięcznych trudów i kosztem życia człowieka. Postanowili wówczas posłać do głównego obozu o pomoc. Udał się tam najsilniejszy z nich sierżant Ross — tymczasem ci dwaj, którzy pozostali na straży, położyli się sobie w futrzanym worku, ażeby ogrzewać się wzajemnie. Pomoc przyszła po upływie ośmiastu godzin i zastała obydwu bezprzytomnych; na szczęście udało się przywrócić ich do życia.

Na wiosnę 1884 roku wspomniany Ross z drugim ochotnikiem Fryderykiem wybrali się na poszukiwanie zasypanej żywności. I tym razem spotkało ich nieszczęście. Ross ciężko w czasie tej podróży zachorował.

Ażeby ogrzać i uratować umierającego kolegę, Fryderyk zdejmując z siebie kurtkę z ptasich skórek, oraz płaszcz futrzany i okrywa niemi chorego. Napróżno... Ross zaczyna gorączkować. Mający o swoim dzieciństwie w domu rodziców, o różnych smacznych potrawach i umiera, prosząc w ostatniej chwili Fryderyka, by, o ile wróci do kraju, wręczył matce staruszce jego notatnik, przygotowany list, oraz powtórzył ostatnie słowa pożegnania.

Rozebrany z ciepłej odzieży podczas okropnego mrozu i burzy śnieżnej, Fryderyk przepędza kilkanaście godzin przy umierającym, do ostatniego tchnienia tegoż, a stwierdziwszy śmierć kolegi, siekierą wyrąbuje głęboką jamę w lodzie na wieczny spoczynek dla jego ciała... Osamotniony, przeziębły, zmęczony Fryderyk czuje się pozbawionym sił zupełnie i widzi z przerażeniem, że jego taki sam los czeka, przywołuje jednak na pomoc całą siłę energii swojej, ażeby nie poddać się niemocy.

Dane konającemu słowo widzenia się z jego matką, obowiązek dostarczenia do schroniska znalezionych zapasów żywności, podniecają jego upadające siły, zaprzęga się więc do sanki i na drugi dzień wraca szczęśliwie do umierających z głodu towarzyszy...

Przykładów takich tysiące.

Praktyczne rady i przepisy.

Naczynia do gotowania emaliowane wybielić bez uszkodzenia glazury. Włożyć do garnka czerniałego za 3 łyżki potaszu i tyleż chlorku wapnia.

nego, wlać 3 litry wody i postawić garnek w ciepłym miejscu. Naczynie zupełnie wybieli.

Naczynia emaliowane (polewane) powinny zawsze być dobrego gatunku, aby można mieć pewność, że emalia nie popęka podczas gotowania. Skorupki odpeknięte wywołują wielkie zaburzenia w żołądku i kiszki ludzkich. Po użyciu garnka wymyć potaszem i chlorkiem wapniowym z wodą i wstawić do ciepłego pieca. Wnętrze naczyń znów stanie się białem, a glazura (polewa) nie ucierpi.

Naczynia srebrne zapożniłe czyścić można sadzami. Naczynia nabiorą wkrótce ładnego połysku; nawet plamy z rdzy znikną.

Naczynia żelazne powinny być w środku polewane emalią, w przeciwnym razie gotowanie w nich bardzo szkodliwe zdrowiu. Chcąc się przekonać, czy emalia zawiera ołów i cynę, należy potrzebować ją szmatką umoczoną w eterze winnym (Weinstein-säure) lub włożyć szmatkę na dłuższy czas do wymytego naczynia; gdy szmatka nie zocernieje, wtedy naczynie można używać do gotowania.

Nankiny prać. Aby nankin nie stracił koloru żółtego, włożyć go na 24 godzin do słonej wody, wyprać go w ciepłych mydlinach, wypłukać w czystej wodzie i wydusić pomiędzy ręcznikami, ale nie wykręcać; w końcu wysuszyć w cieniu.

Rozmaitości.

* Zaginione perły. W Wiedniu zginęła rekomendowana przesyłka wartościowa wśród tajemniczych okoliczności. Pod adresem jednego z wiedeńskich jubilerów nadeszły z Konstantynopola perły wartości koron 15.000, ważące 800 gramów, opakowane w gruby papier i opieczetowane. Przesyłkę wraz z kwitem odbioru wręczono listonoszowi, prócz tego otrzymał on także drugą przesyłkę klejnotów mniejszej wartości dla tej samej firmy. Onegdaj przed południem listonosz przybiegł zrozpaczony do jubilera oświadczając, że perły zginęły. Wziąwszy przesyłki z urzędu pocztowego, szedł prosto do jubilera, po drodze wstąpił tylko do jednego domu, aby oddać listy, windą wyjechał na piętro w towarzystwie dwóch znajomych męczyzn i tam zauważył brak przesyłki. Natychmiast rozpoczął poszukiwania w całym domu, jednakże napróżno. Listonosz jest znany, jako człowiek uczciwy; od trzech lat już odnosi jubilerowi kosztowne przesyłki i nigdy nie uczyniono mu żadnego zarzutu. Dotychczas pereł nie znaleziono. Listonosza usunięto ze służby, a policja wdrożyła energiczne kroki.

* Złoty nos. Pewna kobieta w Nowym Jorku, która niedawno temu powróciła z Paryża, gdzie studiowała sztuki piękne oraz miniaturowe emaliowanie, wykończyła właśnie nos złoty dla kobiety, która skutkiem choroby raka organ ten utraciła. Cierpiąca używała przez dłuższy czas nosów woskowych, lecz te szybko traciły formę, tak wskutek deszczu, jako też i wskutek działania słońca. Gumowe nosy były dla niej za ciężkie na codzień, a nadto nos gumowy trzeba było zbyt często poprawiać, aby się jako tako prezentował; prócz tego guma mocno drażniła skórę.

Tak zeszpeconej kobiecie artystka zaproponowała eksperyment. Obiecała jej na swój własny koszt zrobić nos, jeżeliby próba się nie udała. Kobieta się zgodziła. Artystka wykonała prawdziwie artystycznych kształtów noszek z blachy złotej, a odpowiadającej najzupełniej rysom twarzy. Brzegi tegoż nosa, w miejscach, gdzie miały one dotykać twarzy, wygładziła tak, aby one jak najmniej drażniły ciało, i nos przypawiła do twarzy, za pomocą okularów. Ale nos złoty zbyt odróżniał się od cery twarzy.

Teraz więc przyszła najtrudniejsza praca. Artystka była zmuszona 16 razy emaliować nos, zanim nadała mu kolor, odpowiadający cerze kobiety. Ponieważ cera jej nieco ciemna, a przytem krwista, imitacja więc była bardzo trudna do wykonania. Wreszcie artystce udało się sztuka, i nos wyglądał tak naturalnie, jak to było możebne. Obecnie kobieta posiada lepiej sformowany nos, a co ważniejsza, że trważy.

ŻARTY.

Doktor: A czy tu mieszka Matusz?

Kasia: Już tu, jeno już umarł.

Doktor: A czemuście mnie tak późno zawołali?

Kasia: Ano, bo Jacentowa zażegnowała i dawała mu to wódki z pieprzem, to ze żółcią i dopiero jak zaczął dychać, tak zaraz posłali po pana kasyliarza — ale kiedy mu Jacentowa nie pomogła, to i tak na nią.

W salonie. Czy pani gra na fortepianie?

— Ja? nie wiem panie.

— Jakto pani nie wie?

— Bom jeszcze nigdy nie próbowała.

Katowice, Rynek nr. 4 **DENDERA & FOLTA** parter i 1-sze piętro.

Ścisłe rzetelne źródło sprowadzania dla wszelkich towarów łokciowych.

Specjalność: Sukna na spódnice i na suknie w wszelkich kolorach, również jedwabne zapaski i tureckie chusty w bardzo wielkim wyborze.

Ceny ściśle stałe lecz bardzo tanie. ♦ Polska obsługa.

David Markus, Katowice, Rynek, narożnik ul. zamkowej.

za **37⁵⁰** m.

dostarczam bardzo eleganckie ubranie tużurkowe z dobrych i trwałych materyj w najnowszych wzorach i kolorach pod gwarancją za beznaganny krój szyte podług miary z przymiarką.

za **37⁵⁰** m.

Bracia Słazacy
abonująco

„Poradnika Gospodarskiego.”

Jest to najtańsze polskie pismo, oddające się ściśle rolnictwu. Wydaje pismo to rolnik zawodowy, wie zatem, co rolnikowi boli i czego mu potrzeba. Służy on Wam, Bracia, będzie radą zawsze, skoro napisze do niego list o to. A więc zaprenumerujcie sobie na Nowy Rok „Poradnika”. Na poczekaniu żądać należy: **Poradnik Gospodarski aus Posen, Preisliste Seite 470.**

Niech w żadnym domu nie brakuje

„Poradnika Gospodarskiego.”

Abonament: na pocztach tylko 1 mk. z Redakcyi p. kwartalnie tylko 1 mk. z Redakcyi p. opaską 1,40 mk. Przy zamówieniu 8 egz. pod jedną opaską, dostaje się jeden egz. w dodatku darmo.

„Kalendarz Rolniczy”

dla mniejszych rolników z rejestracją do rachunkowości (z ciotkami) też u nas zamówić można, kosztuje wraz z książeczkami treści rolniczej tylko 75 fen. (porto 10 fen.)

„Kalendarz Rolniczy”

dla większych rolników oprawiony w piótno kosztuje 2 mk. (porto 20 fen.)

Nasz adres:

„Poradnik Gospodarski, Posen.”

J. Duebecke – Drogerja

(właściciel W. Bajewski, aptekarz)

Boulevard 30 — Bytom G.-S. — Boulevard 30
poleca

farby, laki, pokosty, perfumy, mydła
i wszelkie przybory toaletowe,
aparaty i płyty fotograficzne
chemikalia i t. d. i t. d.
Wielki wybór. ♦ Najniższe ceny.

Dla każdego niezbędną potrzebną książką

wyšla co dopiero z druku pod tytułem:

Poradnik podatkowy.

Zawiera on objaśnienia, jak i w jaki sposób co do podatku dochodowego i majątkowego, co do podatku konsumpcyjnego i proceduralnego; oprócz tego zaś wyjaśnienia i tłumaczenia sprawy podatku od proceduralnego obrotu wędrownego, od składowych wydatków, przekaż taryfę stemplową oraz taryfę wekslową.

Jak się bronić przed zbyt wielkimi podatkami? Na to daje dokładne rady „Poradnik”, podaje również wszelkie przykłady, formułki, wzory i podania do władz podatkowych po polsku i po niemiecku. „Poradnik” wydany jest przez doświadczonego prawnika, dr. Górskiego i uwzględnia wszystkie wyroki sądów najwyższych do ostatnich czasów. — Kto „Poradnika” w domu posiada, da sobie radę we wszystkich sprawach podatkowych i nie trafi obronioną się sam, gdyby nałożono na niego za wielkie podatki. Polecamy „Poradnika” każdemu do użytku, jako książkę praktyczną i pożyteczną, jakiej dotąd w polskim języku nie było. — Cena sprawna „Poradnika” wynosi 1 mk. 30 fen., z przesyłką 1 mk. 50 fen.

Za nadaniem należytości przysła odwrotnie

„KATOLIK”, Bytom (Beuthen G.-S.)

M E R L E,

towary polstrowane, lustra,

jak wiadomo **bardzo tanio!**

M. Kamm, Bytom, ulica Dworcowa 41
obok poczty.

Odplata dozwolona.

Meblo wysyła się także
zamiejscowym franko do
domu.

Odplata dozwolona.

10% dywidendy

otrzymają moi Szanowni Odbiorcy
a mianowicie 15 fen. od talara,
wliczywszy w to wszelkie przy-
datki, jako to czekoladę, cukierki
i cygara.

N. Horwitz,

Zaborze A.,

konsumowy dom towarów
naprzeciw kościoła katol.

Union Horlogère

Specjalność:

Największe skła-
dy naturalnych
czystych win.

Wytawne wino
węg. 1/2 but. od
1-1,50 m. Wy-
tran. wino węg.

2.- m. Wyborowe wino tokajskie 1/2 but. 3.- m. Wi-
na mozelskie 1 but. 80 fen. Wina czerwone 1/2 but. od
0,80, 1.-, 1,50-2.- m. Szampan 1/2 but. od 1,50 m.

Szampan cała butelka od 2 do 8 marek.

Wino portowe, madra, radek

we wielkim wyborze po
najniższych cenach.

Franciszek Zawischa,

Bytom, (Beuthen G.-S.) przy starym kościele.

August Zawischa,

Król. Huta, (Königsbütte) ul. Moitza 1.

wina medycynalne.

1/2 but. od 1,25 do
1,50, 2.- i t. d.
Słod. wina węg.
1/2 but. od 1-1,50
m. Słodkie wina
węg. 1/2 but. od
1,50 do 2.- m. itd.

Wyborowe wino
tokajskie 1/2 but.
3.- m. Wina
mozelskie 1 but. 80 fen.

Wina czerwone 1/2 but. od
0,80, 1.-, 1,50-2.- m. Szampan 1/2 but. od 1,50 m.

Szampan cała butelka od 2 do 8 marek.

Wino portowe, madra, radek

we wielkim wyborze po
najniższych cenach.

Franciszek Zawischa,

Bytom, (Beuthen G.-S.) przy starym kościele.

August Zawischa,

Król. Huta, (Königsbütte) ul. Moitza 1.

KAWA!

Bogate żniwa w krajach produkcyjnych przyczyniły się do tego, iż ceny ułożyły się znacznie na korzyść kupujących. Dzięki nowym wielkim bezpośrednim zamówieniom mogą wszelkich ilości dostarczyć lepiej i taniej. Polecam moje jak najdoskonalej zestawione mięszanki palonych kaw podług zasad fachowych.

kawa konsumowa 70 f. | 1,40 mk.

kawa lodowa 80 fen. | 1,60 mk.

kawa familijna 90 fen. | 1,50 mk.

mięsz. hamburska 1 m. | 1,50 mk.

mięsz. wiedeńska 1 20 m. | 1,50 mk.

Specjalność: kawa

Wysyła od 9^{1/2} funta pocztowej i kolejowej w nych woreczkach włącznie.

5 fenygów na

Pierwsza król. laska

pedzona elek

August Zawischa,

ul. Meitza

Filie w Chorzowie

Telefon

KAWA!

Bogate żniwa w krajach produkcyjnych przyczyniły się do tego, iż ceny ułożyły się znacznie na korzyść kupujących. Dzięki nowym wielkim bezpośrednim zamówieniom mogą wszelkich ilości dostarczyć lepiej i taniej. Polecam moje jak najdoskonalej zestawione mięszanki palonych kaw podług zasad fachowych.

kawa konsumowa 70 f. | 1,40 mk.

kawa lodowa 80 fen. | 1,60 mk.

kawa familijna 90 fen. | 1,50 mk.

mięsz. hamburska 1 m. | 1,50 mk.

mięsz. wiedeńska 1 20 m. | 1,50 mk.

Specjalność: kawa

Wysyła od 9^{1/2} funta pocztowej i kolejowej w nych woreczkach włącznie.

5 fenygów na

Pierwsza król. laska

pedzona elek

August Zawischa,

ul. Meitza

Filie w Chorzowie

Telefon

E. Niemann, Bytom G.-S.,
biuro agencyjne,
ul. Dworcowa 28/29, I. piętro.
Telefon nr. 1317.

Pośrednictwo w sprzedaży
domów handlowych i przy-
watnych w każdej cenie, re-
stauracji i innych interes-
ów, przyjmuje zamówienia
kupna i sprzedaży.

Wykonuje się także
wszelkie piśmienne pra-
ce, jak prośby, skargi,
reklamacje itp. skura-
tnie w biurze.

Dalej poszukuje się:
14000 m. na I. hipotekę,
20000 m. na II. hipotekę,
45000 m. na I. hipotekę.

Baczność! Polecam mój
interes strzeżać
uła posad, a mianowicie
kupieckiego personelu, dla
hotelu, kawiarni i restaura-
cji oraz słotących. Posu-
kuje pokojówek, kucharek,
posługaczy domowych i pa-
niener bufetowych.

**E. Niemann, stręczarz cze-
ładzi i posad, Telefon 1317.**
Bytom, ulica Dworcowa 28/29,
I. piętro.

Para dobrych koni roboczych
jest tanio do sprzedania.
Loebel Weissenberg,
Katowice.

Nowa gwiazda
Każdy otrzyma
pierze
na pościel
oraz
gotowe
pierzyny
na odpłatę

w
największym
ślaskim domu pierza
na pościel
H. Herzberg
w Zaborzu
i w składach
w Katowicach u pani
Friede Hussmann, ulica
Fryderyka 4
i w Gliwicach u pana
R. Wolff w domie ap-
teki „Klosterapotheke”

Panienki,
mające chęć wycożyć się
akademickiego kroju i kra-
wieczysty damskiej w po-
łączeniu z garderobą dzie-
ciną i dziełem konfekcyi
mogą się zgłosić od zaraz
lub później. Blizszych szcze-
gółów udzieli ekspedycja
„Katolika”.

Panienki,
mające chęć wycożyć się
akademickiego kroju i kra-
wieczysty damskiej w po-
łączeniu z garderobą dzie-
ciną i dziełem konfekcyi
mogą się zgłosić od zaraz
lub później. Blizszych szcze-
gółów udzieli ekspedycja
„Katolika”.

Polski
kalendarz kartkowy
(do zdzierania)
♦ na rok 1904 ♦

jest do nabycia
w ekspedycji „Katolika”
w Bytomiu (Beuthen G.-S.)
i u naszych pp. agentów.
Cena 50 f., z przes. 60 f.
Kto zamówi 10 naraz,
otrzyma przes. franko

L. Altmann, skład żelaza
w Bytomiu, Rynek 19
poleca dobrze zaopatrzone
skład pleców
stolowych, do regulowania i tak
zw. „Kanonenecken” również
żelazne kuchnie,
oraz wszelkie części do
kompletn. urządzeń plekark.

Komu harmonika się popsuje,
Niech nowej jeszcze nie kupuje,
Jeno zanieś do „Reimanna”,
Kiedy wisi jego fana.
Prędko, tanio on sprawuje.
Stare klątki też kupuje.
L. Reimann, Bytom,
ulica Bismarka 1. piętro naprze-
ciw landratury przy targowisku.

Karczma
i 87 mg. gruntu jest z wolnej
ręki do sprzedania. 1793
Józef Wacławek w Huczkach
pod Boronowem.

POLE
w Woźnikach mam na sprze-
daż. 1792
Marya Adamiec.

Pomieszkanie piwnicy
i duży piękny pokój, taka-
sama kuchnia, chłówek i pi-
wnica są za 8 mk. miesięcz.
płatn. zaraz do wynajęcia
tylko cichym komornikom,
w Bytomiu przy promena-
dzie, szosa Miechowska 17a.

Zarobek pob. d. osób ka-
przez pism. roboty, podanie adr.
zast. etc. Wehking, Frieder
Westfalia. Porto odwrotne

Dla mego handlu t
rów kolonialnych i że
poszukuję od 1-go sty
katolick. uczn
P. Skoruppa, Ol
(Rosenberg).